

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

МАСЛЮК РУСЛАН ВАДИМОВИЧ

УДК [371.134:796(07)](043.3)

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СИСТЕМІ
«ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ – ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
Коберник Олександр Миколайович,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини,
директор Інституту природничо-математичної
та технологічної освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Тимошенко Олексій Валерійович,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
директор Інституту фізичного виховання та спорту;

кандидат педагогічних наук
Чепка Ольга Володимирівна,
Уманський педагогічний коледж
імені Т. Г. Шевченка,
директор.

Захист відбудеться «25» червня 2015 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 74.053.01 в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини за адресою: 20300, Черкаська обл., м. Умань, вул. Садова, 2.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (20300, Черкаська обл., м. Умань, вул. Садова, 2).

Автореферат розіслано «23» травня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. М. Коляда

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах реформування системи освіти в Україні підвищують вимоги до компетентності вчителя, змісту і методів його роботи, що вимагає докорінної перебудови його професійної підготовки. Вектор реформ спрямовано на систему освіти України в цілому, зокрема й педагогічну, оскільки вона здебільшого надає знання і формує вміння з окремих спеціальних дисциплін, а не професійну готовність учителя до цілісного гуманістично-демократичного навчання і виховання учнів та творчого самовдосконалення.

Сучасне суспільство вимагає вдосконалення системи професійної підготовки учителів фізичної культури, які засобами фізичного виховання та фізкультурно-оздоровлювальної роботи сприяли б збереженню і розвитку фізичного здоров'я майбутнього покоління українців. Фізичне виховання є невід'ємною складовою освіти, що дозволяє кожній людині здобути необхідні науково обґрунтовані знання про здоров'я і засоби його зміцнення. На необхідності модернізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури наголошено в Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту (2006), Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки (2011), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Законі України «Про вищу освіту» (2014) тощо.

Завдання вітчизняної науки – всебічно дослідити та осмислити закономірності і тенденції розвитку фізичного виховання і розробити модель майбутнього вчителя фізичної культури. Реалізувати поставлені завдання дозволяє багаторівнева підготовка вчителя й ефективне функціонування педагогічних закладів. Багаторівнева система професійної підготовки вчителя вимагає вирішення низки проблем, зокрема: реорганізації мережі вищих педагогічних навчальних закладів; організації і функціонування в Україні єдиної безперервної педагогічної освіти; створення багатоступеневої підготовки вчителя фізичної культури; представлення моделі вчителя високої кваліфікації; оцінки соціально-психологічного і професійно-культурного напрямів у підготовці майбутнього вчителя; визначення завдань і змісту професійної підготовки вчителя у педагогічному закладі в сучасних суспільно-економічних умовах.

Вагомий внесок в обґрунтування концептуальних засад професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в Україні зробили такі вітчизняні вчені, як Л. Безкоровайна, В. Беспутчик, Е. Вільчковський, Д. Давиденко, С. Єрмаков, В. Кукса, А. Міненко, В. Платонов, Г. Пономарьов, Г. Соловійов, Л. Сущенко, О. Тимошенко, Б. Шиян та ін.

Одним із шляхів вирішення проблеми якісної неперервної професійної підготовки майбутніх учителів є створення навчального комплексу «педагогічний коледж – педагогічний університет», різні аспекти діяльності якого представлено у працях В. Арнаутова, С. Мамрича, Н. Манжелій, М. Сергєєва, М. Шипуліна та ін. Науковці вважають, що кожний рівень комплексу характеризується певним ступенем розвитку його елементів, ступенем реалізації програм і рівнем досягнення результатів.

Автори наукових праць, у яких порушено проблеми розвитку в Україні багаторівневої освіти майбутніх учителів (О. Галус, О. Глузман, В. Горова,

Г. Гребенюк, І. Зязюн, М. Колодезнікова, В. Кремень, В. Луговий, В. Майборода та ін.), мотивують перехід до багаторівневої педагогічної освіти інтенсивним розвитком міжнародної співпраці в галузі освіти, спільним науково-технічним простором та глобальними проблемами людства.

Ідея неперервної професійної освіти, її загальні концептуальні засади обґрунтовано в багатьох наукових дослідженнях (Є. Белозерцев, І. Бех, Б. Гершунський, Р. Гуревич, М. Євтух, Ю. Желєзняк, І. Зязюн, В. Каргаполов, Є. Каргаполов, О. Коберник, Ю. Кулюткін, А. Лігоцький, Н. Ничкало, О. Онушкін, С. Сисоєва, Л. Хомич, Я. Цехмістер та ін.). Науковці стверджують, що система неперервної педагогічної освіти є важливим чинником, який забезпечить ефективні умови для безперервного загального та професійного розвитку особистості вчителя та задовольнить потреби суспільства, конкретного регіону і суб'єктів освітнього процесу.

Проблему професійної підготовки фахівців у навчальних комплексах розглядали також В. Арнаутов, Г. Бакланова, Л. Бережна, Л. Голуб, О. Горбань, Л. Грибова, Н. Денисова, Л. Диханова, В. Землянський, І. Колосова, В. Кузнєцова, С. Мамрич, А. Мещеряков, Л. Пікулева, І. Прудченко, П. Решетніков, Н. Самарук, Н. Сергєєв, Т. Смоліна, А. Стручкова, Н. Фоменко, О. Чепка, О. Шапран, Н. Шипулін та ін., зазначаючи, що формування системи багаторівневої неперервної освіти як єдиного освітнього простору передбачає інтеграцію різних освітніх та професійних установ. Для ефективного функціонування такої системи підвищення рівня фундаментальної, загальнокультурної, гуманітарної та соціально-економічної підготовки необхідно координувати навчальні плани і програми.

Безперечно, проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» потребує окремої уваги дослідників і вчених. Розвиток неперервної педагогічної освіти повинен базуватися на результатах ефективних досліджень проблеми наступності змісту неперервної професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

У ході вивчення й узагальнення теоретичних та практичних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури виявлено *суперечності* між:

- великою кількістю досліджень, пов'язаних із вивченням професії вчителя фізичного виховання та невирішеністю важливих проблем неперервної професійної підготовки вчителів фізичної культури, підвищення їх кваліфікації;
- постійним зростанням вимог до вчителя і можливостями їх повного відображення і врахування в системній та наскрізній професійно-педагогічній підготовці;
- необхідністю організації неперервної професійної педагогічної освіти в нових освітніх моделях педагогічної школи і недостатнім науковим обґрунтуванням організаційно-педагогічних механізмів її здійснення у системі сучасної педагогічної освіти.

Отже, актуальність проблеми, виявлені суперечності, недостатнє розв'язання відповідної проблеми у теорії й практиці зумовили вибір теми дослідження – **«Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі “педагогічний коледж – педагогічний університет”»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано згідно з науково-дослідною темою кафедри загальної педагогіки, педагогіки вищої школи та управління Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Формування компетентного вчителя в умовах освітнього середовища педагогічного вищого навчального закладу» (номер державної реєстрації 0111U007536), що входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Тему дисертаційної роботи затверджено вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 14 від 20 червня 2011 року) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 7 від 29 вересня 2011 року).

Мета дослідження – на основі теоретичного обґрунтування проблеми дослідження визначити та експериментально перевірити педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» відбуватиметься більш ефективно за таких педагогічних умов: систематичної мотивації студентів до професійного зростання на всіх етапах навчання; конструювання змісту навчання на основі інтеграції, диференціації, наступності, прогностичності, цілісності реалізації мети і завдань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та використання при цьому активних та інтерактивних форм і методів навчання; подоланні зовнішніх труднощів, успішної професійної адаптації випускника педагогічного коледжу в освітньому середовищі педагогічного університету.

Відповідно до мети й гіпотези визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати стан розробленості проблеми у психолого-педагогічній літературі, розкрити зміст і уточнити сутність ключових понять дослідження.
2. Уточнити критерії, показники і рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності.
3. Розробити та апробувати модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».
4. Обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Предмет дослідження – педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

Для перевірки гіпотези і розв'язання завдань дослідження використано комплекс **методів**: *теоретичні* – пошуково-бібліографічний метод з метою

вивчення, аналізу та узагальнення психолого-педагогічної літератури з проблем професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; порівняльний аналіз для співставлення навчальних планів, програм, державних стандартів підготовки майбутніх учителів фізичної культури педагогічного коледжу і педагогічного університету для характеристики змісту навчальних дисциплін у педагогічному коледжі та педагогічному університеті, форм та засобів підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах I–II та III–IV рівнів акредитації; контент-аналіз з метою визначення та уточнення педагогічних дефініцій та понять «професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури», «навчальний комплекс „педагогічний коледж – педагогічний університет»» та ін.; метод моделювання з метою обґрунтування та розробки моделі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»; *емпіричні* – цілеспрямоване спостереження, бесіда, анкетування, тестування, метод аналізу результатів діяльності студентів та узагальнення незалежних характеристик, що дозволило зібрати первинний аналітичний матеріал щодо сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності; педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи) для перевірки ефективності педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; *статистичні* – методи математичної статистики, за допомогою яких інтерпретовано й узагальнено результати дослідження.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота здійснювалася на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Херсонського державного університету, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

На різних етапах у дослідженні брали участь 520 студентів та викладачів, із них у контрольних та експериментальних групах 342 студенти та 28 викладачів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* обґрунтовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» (систематична мотивація студентів до професійного зростання на всіх етапах навчання в комплексі; конструювання змісту навчання в комплексі на основі інтеграції, диференціації, наступності, прогностичності, цілісності реалізації мети і завдань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та використання при цьому активних й інтерактивних форм і методів навчання; подолання зовнішніх труднощів, успішна професійна адаптація випускника педагогічного коледжу в освітньому середовищі педагогічного університету); розроблено модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет», яка вміщує такі блоки: методологічно-цільовий (соціальне замовлення і вимоги до фахівців фізичної культури, мету, завдання, підходи, принципи, критерії підготовки майбутніх учителів фізичної культури), змістово-процесуальний (зміст, форми, методи, засоби, технології) та результативний (рівні готовності та відповідний результат).

– *уточнено* сутність ключових понять дослідження («підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»); критерії (когнітивно-інтелектуальний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-творчий), показники і рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності;

– *подальшого розвитку* набули зміст, форми, методи, засоби професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

Практичне значення одержаних результатів полягає в їх упровадженні в навчально-виховний процес вищих педагогічних навчальних закладів, розробці авторських навчальних програм, спрямованих на професійну підготовку майбутнього вчителя фізичної культури та реалізацію навчально-методичного забезпечення: оновлення програм дисциплін: «Здоровий спосіб життя та профілактика ВІЛ/СНІДу» – доповнення системи валеологічної підготовки та застосування технологій контролю стану здоров'я та оздоровлення; «Рухливі ігри з методикою викладання» – впровадження в навчальний процес авторської комп'ютерної програми «Маршрут здоров'я»; «Спортивні ігри з методикою викладання» – використання на заняттях показників серцевого ритму з метою підвищення у студентів мотивації до занять фізичного виховання; «Легка атлетика з методикою викладання» – вдосконалення навчальної програми; розширення завдань фахових практик за допомогою інтеграції всіх компонентів вузівської освіти до комплексного впливу на особистісні та професійні якості студентів.

Матеріали дослідження можна використовувати у навчально-виховному процесі вищих педагогічних навчальних закладів для професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Результати дослідження *впроваджено* у навчально-виховний процес Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка про впровадження № 111/03 від 23.03.2015 р.), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка про впровадження № 740/01 від 25.03.2015 р.), ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (довідка про впровадження № 306 від 23.03.2015 р.), Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка про впровадження № 62-н від 24.03.2015 р.), Вищого навчального комунального закладу «Білгород-Дністровське педагогічне училище» Одеської області (довідка про впровадження № 143 від 25.03.2015 р.), Комунального вищого навчального закладу «Олександрійський педагогічний коледж імені Василя Сухомлинського» (довідка про впровадження № 132-к від 17.02.2015 р.).

Особистий внесок автора у роботах, опублікованих у співавторстві. Особистим авторським внеском у навчальному посібнику «Рухливі ігри з методикою викладання» (2014) (співавтори Г. Безверхня, А. Семенов, М. Килимистий) є організація і методика проведення рухливих ігор у школі (с. 9–24); у навчально-методичному посібнику «Спортивні ігри з методикою викладання» (2014) (співавтори О. Андрощук, С. Пензай) є класифікація техніки гри, аналіз техніки і тактики гри баскетбол та методика їх навчання, організація і проведення змагань (с. 13–118).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати

дослідження обговорювалися на науково-практичних конференціях, педагогічних читаннях різного рівня: *міжнародних* – «Удосконалення форм і методів підготовки професійно компетентних працівників освіти» (Черкаси, 2011), «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації» (Дніпропетровськ, 2011), «Вища освіта в Україні у контексті інтеграції до євроінтеграції освітнього простору» (Київ, 2012), «Наука і освіта в глобалізованому світі: традиції, сьогодення, перспективи» (Умань, 2013), «Ratownictwo wodne, sport pływacki i kultura fizyczna w teorii i praktyce (Gdańsk, 2014), «Фізичне виховання в контексті сучасної освіти» (Київ, 2014); *всеукраїнських* – «Практично-професійна підготовка студентів у системі вищої освіти: проблеми та шляхи вдосконалення» (Харків, 2011), «Проблеми та перспективи професійної освіти в сучасних умовах» (Умань, 2012), «Професійна педагогічна позиція – ефективна умова формування культури здорового способу життя в освітньому просторі» (Умань, 2012), «Педагогічне забезпечення творчої самореалізації особистості в інноваційній освіті» (Суми, 2013), «Фізична культура дітей, підлітків, молоді та дорослого населення в сучасному світі» (Умань, 2013, 2014), «Актуальні проблеми фізичного виховання: теорія та практика» (Умань, 2013, 2014); *регіональних* – «Проблеми наркоманії, алкоголізму та паління серед школярів» (Умань, 2011, 2012, 2013), «Боротьба зі СНІДом – боротьба за життя» (Умань, 2011, 2013), «Туберкульоз – проблема сучасності» (м. Умань, 2012, 2013), «Формування готовності вчителя фізичного виховання до реалізації освітніх завдань» (Умань, 2012, 2013); регіональних методичних і науково-практичних семінарах для вчителів фізичного виховання, засіданнях кафедри теорії і методики фізичного виховання, кафедри спортивних дисциплін; загальної педагогіки, кафедри педагогіки вищої школи та управління, звітних науково-практичних конференціях Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (2009 – 2015 рр.).

Публікації. Основні результати дослідження викладено у 12 публікаціях автора (10 – одноосібних): із них 6 статей відображають основні наукові результати дисертації (1 – у зарубіжному науковому періодичному фаховому виданні), 3 – апробаційного характеру, 3 – додатково відображають результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел (293 найменування, з них 5 іноземною мовою), 9 додатків на 52 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 287 сторінок, з них 199 сторінок – основний текст.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, рівень дослідження проблеми, зв'язок з науковими програмами й темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; сформульовано гіпотезу; охарактеризовано експериментальну базу дослідження; розкрито наукову новизну й практичне значення одержаних результатів; подано відомості про апробацію результатів, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»* – здійснено аналіз наукової літератури з досліджуваної

проблеми; уточнено та конкретизовано сутність і структуру ключових понять дослідження; охарактеризовано структурні компоненти професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Аналіз наукових здобутків з проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» засвідчив, що увагу вітчизняних науковців зосереджено на актуальних проблемах підготовки майбутніх учителів фізичної культури, зокрема: становленні закладів педагогічної освіти в Україні; науково-теоретичному обґрунтуванні особливостей психолого-педагогічної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації; специфіці функціонування різних типів педагогічних навчальних закладів у системі неперервної професійної освіти; системному аналізу змісту, структури і тенденцій розвитку університетської педагогічної освіти (національний та міжнародний контексти); багаторівневій підготовці педагогічних працівників та філософському обґрунтуванні концепцій оновлення професійно-педагогічної освіти в цілому.

Матеріал психолого-педагогічної та фахової літератури дозволяє стверджувати, що проблему професійної підготовки вчителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» вивчено недостатньо. Поза увагою вчених знаходяться важливі проблеми, що потребують наукового обґрунтування: визначення сутності, ролі та специфіки функціонування комплексу «педагогічний коледж – педагогічний університет» у системі неперервної професійно-педагогічної освіти; принципи організації, визначення мети, завдань, змісту, методів та організаційних форм психолого-педагогічної підготовки вчителів у комплексі «педагогічний коледж – педагогічний університет» в Україні; практика втілення завдань ранньої професійної орієнтації студентської молоді в діяльності комплексу «педагогічний коледж – педагогічний університет» як ключової інституції у системі професійної освіти; узагальнення досвіду психолого-педагогічної підготовки вчителів, підвищення якості професійної освіти на прикладі вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Важливо, що альянс «педагогічний коледж – педагогічний університет» дозволяє інтегрувати, а значить, ефективніше використовувати сформовану навчально-матеріальну базу, інтелектуальний, педагогічний потенціал, об'єднати і збагатити стратегічні ідеї розвитку освітніх установ, створити спільні традиції тощо. У педагогічних колективах коледжів з'являється потужний стимул для професійного зростання, зокрема і наукового.

Узагальнюючи погляди вітчизняних та зарубіжних науковців, урахувавши власний аналіз дефініцій, конкретизовано сутність понять «професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури», «професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі „педагогічний коледж – педагогічний університет“». *Професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури* розглядаємо як систему організаційних та педагогічних заходів, які дозволяють майбутньому педагогові отримати фундаментальні знання у галузі фізичного виховання, сформувані необхідні уміння і навички, оволодіти методикою викладання фізкультурно-оздоровлювальних програм, спрямованих на досягнення і підтримку фізичної довершеності. *Професійну підготовку майбутнього вчителя фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»* трактуємо

як систему підготовки і професійного становлення особистості майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інтеграції діяльності різних освітніх закладів, яка має багатоаспектну структуру, сприяє оновленню, персоналізації та підвищенню ефективності навчально-виховного процесу, у порівнянні з традиційною системою освіти, складається з компонентів, з'єднаних системними зв'язками, на базі яких відбувається корекція відповідних функцій і завдань.

Професійна підготовка майбутнього вчителя фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» вміщує такі види діяльності: виховну, навчально-практичну, науково-дослідну, фізкультурно-оздоровлювальну, спортивно-масову та самостійну.

Процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, який здійснюється відповідно до принципу неперервності, має декілька взаємопов'язаних етапів.

Перший етап – мотиваційний. Цей етап важливий для студентів, які вступили до вищого педагогічного навчального закладу після педагогічного коледжу. Він спрямований на формування позитивної мотивації та стимулювання до педагогічної діяльності. Це важливий етап входження студента у професійний освітній простір. На цьому етапі формується ціннісно-мотиваційна готовність до оволодіння знаннями і подальшої професійної діяльності.

Другий етап – координаційний. Це етап формування і розвитку у студентів професійно значущих якостей і оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками на основі визначення місця і ролі кожної складової навчального комплексу у досягненні поставлених цілей та реалізації планів, що дозволяє інтегрувати та координувати роботу. Студентів залучали до проведення розминки, окремих частин заняття, розучування танцювального комплексу, демонстрації силових вправ та ін. Вони активно знайомилися з можливостями застосування діагностичних методик, брали участь у визначенні рівня фізичної та функціональної підготовленості (тест Купера, Гарвардський степ-тест, проба Штанге, проба Генчи, проба Серкіна, проба на стійкість (Ромберга), тест Руф'є тощо). Координаційний етап реалізують за допомогою активних методів (діалог, дискусія, бесіда, обговорення), застосовуючи і самостійну, індивідуальну і групову форми роботи.

Третій етап – прогностичний, відповідно до якого оновлювалися організація і зміст професійної педагогічної підготовки, коригувалися навчальні плани і програми. На цьому етапі засвоювалися сукупності педагогічних прийомів, що сприяють оволодінню різними способами проведення занять з фізичного виховання.

Четвертий етап – технологічний, за допомогою якого впроваджувалися фізкультурно-оздоровлювальні технології у практичну діяльність навчальних закладів, які входять до складу комплексу, навчальний процес максимально наближувався до реальної педагогічної діяльності. Він реалізувався під час педагогічної практики.

Етапи неперервної педагогічної освіти відносно автономні, проте кожен з них створює психолого-педагогічні передумови для розвитку і функціонування наступного і має зворотний зв'язок. Якщо не досягається мета одного з них, свідомо ускладнюється діяльність подальшого, утруднюється здійснення спільної мети неперервної педагогічної освіти.

У другому розділі – «*Оптимізація професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі “педагогічний коледж – педагогічний університет”*» – встановлено стан професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»; теоретично обґрунтовано модель та педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

У процесі дослідження стану професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі навчального комплексу, зафіксовано відмінність цілей, змісту, технологій освіти в педагогічному коледжі і педагогічному університеті, що зумовлює виникнення у студентів труднощів при переході на новий освітній ступінь. Характерні особливості педагогічного процесу в педагогічному коледжі і педагогічному університеті дозволяють визначити протиріччя та умови їх виникнення між змістом, засобами, формами, методами навчання у педагогічному коледжі і педагогічному університеті, між суб’єктивними очікуваннями, запитами й об’єктивною реальністю.

Вирішити виявлені проблеми можливо, якщо багатоступенева підготовка вчителів фізичної культури буде здійснюватися в системі навчального комплексу з урахуванням принципів наступності, інтеграції, координації.

У дослідженні запропоновано експериментальну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» (рис. 1). Мета моделі – представити структуру професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет». Основними принципами, на яких базується модель, є принцип гуманістичної спрямованості, неперервності, цілісності, диференціації та індивідуалізації, інтеграції, координації та наступності. Структурними компонентами моделі є три блоки (які перебувають у взаємозв’язку й взаємозалежності): методологічно-цільовий, змістово-процесуальний та результативний. Методологічно-цільовий блок об’єднує: соціальне замовлення і вимоги, що висувуються до вчителів фізичної культури, мету, завдання, підходи, принципи, критерії професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; змістово-процесуальний блок – зміст, форми, методи, засоби, технології; результативний – рівні готовності та відповідний результат. В основу моделі покладено взаємодію рівноправних суб’єктів – викладача та студента.

Ефективність запропонованої моделі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» забезпечується такими *педагогічними умовами*: систематичною мотивацією студентів до професійного зростання на всіх етапах навчання в комплексі; конструюванням змісту навчання в комплексі на основі інтеграції, диференціації, наступності, прогностичності та цілісності реалізації мети і завдань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; подоланням зовнішніх труднощів, успішною професійною адаптацією випускника педагогічного коледжу в освітньому середовищі педагогічного університету.

Формування мотивів професійного зростання на всіх етапах навчання в комплексі забезпечувалося шляхом проведення зустрічей з відомими вчителями фізичної культури, видатними спортсменами, науковцями, які переконували випускників педагогічних коледжів у важливості продовжити навчання у педагогічному університеті.

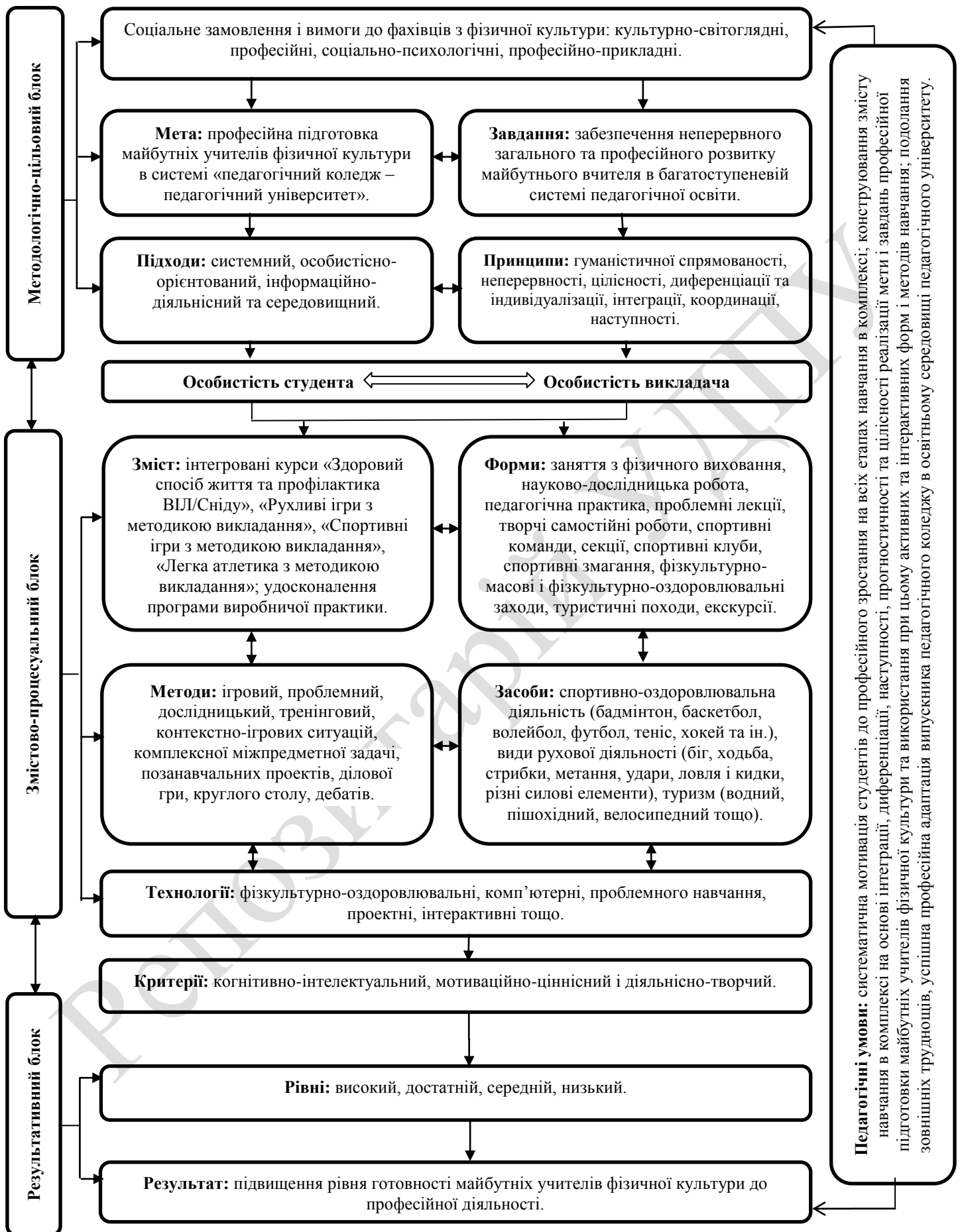

Рис. 1. Модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»

Зміст навчання в системі педагогічного комплексу визначається «наскрізними» навчальними планами, у яких представлено перелік та обсяг нормативних і вибіркових навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення в умовах педагогічного комплексу. Базові складники змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, які навчаються за скороченим терміном, передбачено вивчення інтегрованих курсів «Здоровий спосіб життя та профілактика ВІЛ/Сніду», «Рухливі ігри з методикою викладання», «Спортивні ігри з методикою викладання», «Легка атлетика з методикою викладання» та ін., що побудовані на засадах інтеграції, диференціації, наступності, прогностичності та цілісності реалізації мети і завдань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Враховуючи особливості змісту та структури практичної та методичної підготовки вчителів у педагогічному коледжі, в експериментальній групі було удосконалено і поглиблено програми виробничої практики, вміщено творчі завдання.

Змістом професійної підготовки студентів у педагогічному університеті передбачено систематичне використання активних та інтерактивних методів навчання, зокрема: ігрового, проблемного, дослідницького, тренінгового, контекстно-ігрових ситуацій, комплексної міжпредметної задачі, позанавчальних проєктів, ділової гри, круглого столу, дебатів тощо.

Для забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в педагогічному університеті увагу зосереджено на застосуванні сучасних форм організації навчання (кредитно-трансферної системи організації навчання, проблемної лекції, занять з фізичного виховання, що моделюють майбутню професійну діяльність, науково-дослідницької роботи, індивідуально-диференційованої педагогічної практики, творчої самостійної роботи, спортивної команди, секцій, спортивних клубів, спортивних змагань, фізкультурно-масових і фізкультурно-оздоровлювальних заходів, туристичних походів, екскурсій), засобів (спортивно-оздоровлювальна діяльність (бадмінтон, баскетбол, волейбол, футбол, теніс, хокей та ін.), різних видів рухової діяльності (біг, ходьба, стрибки, метання, удари, ловля і кидки, різні силові елементи), туризму (водного, пішохідного, велосипедного тощо)) та технологій (фізкультурно-оздоровлювальних, комп'ютерних, проблемного навчання, проєктних, інтерактивних тощо).

У третьому розділі – *«Дослідно-експериментальна робота з перевірки педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі „педагогічний коледж – педагогічний університет»»* – досліджено рівень професійної готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичного виховання в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет», розкрито зміст педагогічного експерименту, експериментально перевірено педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет», інтерпретовано та узагальнено висновки проведеного дослідження.

Узагальненим індикатором якості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури вважаємо категорію *«готовність»* – інтегральну якість особистості, що ґрунтується на психолого-педагогічних та медико-біологічних

знаннях, характеризується здатністю педагога застосовувати їх для забезпечення процесу фізичного виховання школярів й аналізу його результатів, що свідчить про усвідомлення майбутнім учителем фізичної культури своєї фахової діяльності і значущості фізкультурно-оздоровлювальних технологій.

Готовність майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності визначено за такими критеріями: когнітивно-інтелектуальним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісно-творчим. Показником *когнітивно-інтелектуального критерію* вважаємо рівень засвоєння студентами певної інформації та перетворення її у знання, рівень теоретико-методичних, медико-біологічних та професійно-зорієнтованих знань й готовність застосовувати їх у процесі фізичного виховання; знання фізіологічних основ використання фізичних вправ, майстерність володіння методиками самоконтролю фізичного і психічного здоров'я, задоволеність організацією занять, аналізом особистого досвіду студента, його емоційного стану (настрій, почуття, відчуття), самоаналізом когнітивної адаптованості до професійної діяльності; самооцінку квазіпрофесійної адаптованості. За допомогою *мотиваційно-ціннісного критерію* визначено мотивацію студентів до майбутньої професійної діяльності та її результатів, динамічний стереотип діяльності і поведінки студентів, спрямовані на здоровий спосіб життя та фізичну довершеність; прагнення до виявлення і використання особистісних можливостей у професійній діяльності, сформованість інтересу до майбутньої професійної діяльності, об'єктивне уявлення про спеціальність учителя фізичної культури, професійну спрямованість; настанови на дотримання загальнолюдських цінностей, принципів загальнолюдської моралі; позитивного ставлення до розвитку власних моральних якостей. *Діяльнісно-творчий критерій* відображає рівень фізичної підготовки студентів, що характеризує процес розвитку життєво важливих фізичних якостей, сформованість установки на здоровий спосіб життя; рівень функціональної підготовленості, самозбагачення професійними знаннями, набуття професійних умінь; вміння планувати, контролювати, обліковувати, аналізувати і коригувати свою педагогічну діяльність.

Діагностика готовності майбутнього вчителя фізичної культури до професійної діяльності в системі навчального комплексу, у ході якої використано відповідну методiku і завдання, сформовано експериментальні і контрольні групи, окреслено тривалість та етапи експерименту, проаналізовано навчальні програми педагогічних дисциплін, проведено анкетування серед студентів коледжів та вищих педагогічних навчальних закладів, засвідчила низку відповідних проблем. До контрольної групи входили студенти, що навчалися на базі загальноосвітньої школи, а до експериментальної – студенти, що здобували вищу освіту в навчальному комплексі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

У ході констатувального експерименту встановлено середній рівень готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності за когнітивно-інтелектуальним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісно-творчим критеріями в контрольній групі, що дало змогу встановити низку причин, що знижують ефективність професійної підготовки студентів, які вступили до університету одразу після загальноосвітньої школи. Однією з причин, яка негативно позначається на ефективності оволодіння студентами уміннями та навичками, є невідповідність обсягу навчального матеріалу, який студенти повинні засвоїти,

і часу, який для цього відведено. Тієї кількості годин, яка відводиться на засвоєння фахових дисциплін, недостатньо для якісного вивчення навчального матеріалу і підготовки кваліфікованого спеціаліста. Чимало студентів не повною мірою усвідомлюють значення отриманих знань, умінь і навичок, їх важливості для майбутньої професійної діяльності. У них відсутня мотивація та брак часу для самовдосконалення засобами фізичної культури.

З метою перевірки запропонованих педагогічних умов проведено формувальний експеримент, у процесі якого зrealізовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі навчального комплексу на основі систематичної мотивації випускників педагогічних коледжів на продовження навчання в педагогічному університеті, урізноманітнення форм проведення позааудиторного часу за безпосередньої організації позанавчальних проєктів, самостійного виконання фізичних вправ, участі у заходах фізкультурно-оздоровлювальної та спортивної спрямованості. У процесі аудиторних та позааудиторних занять, у тому числі й індивідуальних і самостійних, застосовано ряд активних методів професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури (контекстно-ігрових ситуацій, проблемних ситуацій, комплексної міжпредметної задачі, ділової гри, круглого столу, дебатів, проблемного заняття тощо) та забезпечено неперервність процесу практичної професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

Експериментальною підготовкою студентів за скороченим терміном навчання (студенти, які закінчили педагогічний коледж) передбачено використання оновленого навчального плану, програм інтегрованих дисциплін: «Здоровий спосіб життя та профілактика ВІЛ/СНІДу» (на основі доповнення системи валеологічної підготовки та озброєння студентів технологіями контролю стану здоров'я та оздоровлення); «Рухливі ігри з методикою викладання» (на основі впровадження в навчальний процес авторської комп'ютерної програми «Маршрут здоров'я»); «Спортивні ігри з методикою викладання» (із використанням на заняттях показників серцевого ритму з метою підвищення мотивації у студентів до занять фізичного виховання); «Легка атлетика з методикою викладання» (з удосконаленням навчальної програми); розширено завдання фахових практик на основі інтеграції всіх компонентів вузівської освіти до комплексного впливу на особистісні та професійні якості студентів.

За результатами проведеного формувального експерименту узагальнено показники готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності та проведено розподіл їх за рівнями, який показано у таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл майбутніх учителів фізичної культури за рівнями готовності до професійної діяльності

Рівні	Експериментальна група	Контрольна група	Різниця, %
Низький	-	5,5 %	5,5
Середній	68,3 %	85,2 %	19,6
Високий	31,7 %	9,3 %	22,4

Отже, порівняльний аналіз рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до майбутньої професійної діяльності дозволяє стверджувати, що 31,7 % студентів експериментальної групи мають високий рівень готовності, 68,3 % – середній. Немає студентів з низьким рівнем професійної готовності. У контрольній групі тільки 9,3 % студентів мають високий рівень готовності і 5,5 % – низький.

Отже, результати проведеної роботи переконливо доводять, що студенти експериментальної групи мають вищі якісні показники за всіма критеріями: у студентів контрольної групи теж зафіксовано статистично значущі зміни. Але різниця між результатами є суттєвою. Дані формувального експерименту підтверджують ефективність і доцільність впровадження педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

ВИСНОВКИ

У дисертації теоретично узагальнено і запропоновано нове вирішення актуальної проблеми в галузі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет». Результати дослідження засвідчили досягнення мети й розв'язання поставлених завдань, що дало змогу зробити такі висновки:

1. Аналіз наукових досліджень з проблем професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури засвідчив, що увага вітчизняних науковців зосереджена на важливих питаннях, що стосуються становлення закладів педагогічної освіти в Україні, а саме: науково-теоретичного обґрунтування особливостей психолого-педагогічної підготовки вчителів у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації; функціонування різних типів педагогічних навчальних закладів різних рівнів акредитації в системі неперервної професійної освіти; системного аналізу змісту, структури і тенденцій розвитку університетської педагогічної освіти (національний та міжнародний контексти); багаторівневої підготовки педагогічних працівників та філософського обґрунтування концепцій оновлення професійно-педагогічної освіти в цілому. Проте проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» є недостатньо розробленою.

У результаті аналізу категоріального апарату дослідження уточнено й конкретизовано сутність ключових понять дослідження, зокрема: «професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури», «професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі „педагогічний коледж – педагогічний університет“». *Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури* – система організаційних та педагогічних заходів, які дозволяють майбутньому педагогові отримати фундаментальні знання у галузі фізичного виховання, сформувати необхідні уміння і навички, оволодіти методикою викладання фізкультурно-оздоровлювальних програм, спрямованих на досягнення і підтримку фізичної довершеності. *Професійну підготовку майбутнього вчителя фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»* – система підготовки і професійного становлення особистості майбутнього вчителя

фізичної культури в умовах інтеграції діяльності різних освітніх закладів, яка має багатоаспектну структуру, сприяє оновленню, персоналізації та підвищенню ефективності навчально-виховного процесу, у порівнянні з традиційною системою освіти, складається з компонентів, з'єднаних системними зв'язками, на базі яких відбувається корекція відповідних функцій і завдань.

Професійною підготовкою майбутнього вчителя фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» передбачено такі види діяльності: виховну, навчально-практичну, науково-дослідну, фізкультурно-оздоровлювальну, спортивно-масову та самостійну.

2. Уточнено критерії готовності майбутніх учителів фізичної культури: когнітивно-інтелектуальний, мотиваційно-ціннісний і діяльнісно-творчий. За допомогою *когнітивно-інтелектуального критерію* визначено рівень засвоєння студентами отриманої інформації та перетворення її у власні знання, рівень теоретико-методичних, медико-біологічних та професійно-зорієнтованих знань; за допомогою *мотиваційно-ціннісного критерію* – позитивну мотивацію до майбутньої професійної діяльності та її результатів; динамічний стереотип діяльності і поведінки студентів щодо здорового способу життя та фізичної досконалості; прагнення до більш повного виявлення і використання особистісних можливостей у професійній діяльності, сформованість інтересу і потреб до майбутньої професійної діяльності, бажання швидше адаптуватися до професійної діяльності; *діяльнісно-творчий критерій* дозволив визначити рівень фізичної підготовки, що відображає процес розвитку життєво важливих фізичних якостей, професійні вміння, а також здійснювати аналіз ефективності і корекцію своєї педагогічної діяльності на рівні інтелектуальної ініціативи, педагогічної інтуїції та імпровізації.

Критерії сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності визначено за допомогою високого, середнього та низького рівнів.

3. Розроблено та апробовано модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет», до структури якої входить три блоки: методологічно-цільовий блок об'єднує компоненти соціального замовлення і вимоги, що висувуються до фахівців з фізичної культури, мету, завдання, підходи, принципи, критерії професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; змістово-процесуальний блок вміщує зміст, форми, методи, засоби, технології; результативний – рівні готовності майбутнього вчителя фізичної культури до професійної діяльності та відповідний результат.

4. Обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет»: систематична мотивація студентів до професійного зростання на всіх етапах навчання в комплексі; конструювання змісту навчання в комплексі на основі інтеграції, диференціації, наступності, прогностичності, цілісності реалізації мети і завдань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та використання при цьому активних та інтерактивних форм і методів навчання; подолання зовнішніх

труднощів, успішна професійна адаптація випускника педагогічного коледжу в освітньому середовищі педагогічного університету.

Реалізація відповідних педагогічних умов у процесі експерименту базувалися на оновленні навчального плану та змісту навчальних дисциплін («Здоровий спосіб життя та профілактика ВІЛ/СНІДу», «Рухливі ігри з методикою викладання», «Спортивні ігри з методикою викладання», «Легка атлетика з методикою викладання»; в основу покладено принципи інтеграції, цілісності та неперервності, використання активних методів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури (метод проєктів, метод контекстно-ігрових ситуацій, проблемних ситуацій, комплексної міжпредметної задачі, ділової гри, круглого столу, дебатів, проблемного заняття тощо).

Результати дослідження засвідчили вищий рівень готовності до професійної діяльності студентів експериментальної групи, які здобувають вищу освіту за скороченим терміном навчання. У студентів експериментальної групи зафіксовано вищі показники рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. Так, в експериментальних групах після проведення формувального експерименту високий рівень сформованості готовності у студентів зріс порівняно із констатувальним етапом на 20 %; середній зменшився на 13,4 %; низький на 6,6 %. У контрольних групах високий рівень сформованості професійної компетентності у студентів зріс на 3,7 %; середній – 5,6 %; а низький зменшився на 9,3 %.

Узагальнюючи результати дослідження, можна констатувати, що всі завдання цілком реалізовано, а робоча гіпотеза про те, що професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» буде успішною завдяки реалізації обґрунтованих педагогічних умов, підтвердилася.

Наукове дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет». Перспективи подальших розвідок з окресленої проблеми вбачаємо за такими напрямками: порівняльна характеристика функціонування навчальних комплексів «школа – університет» і «коледж – університет», інтеграція навчальних планів, програм й навчально-методичного забезпечення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Маслюк Р. В. Проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах навчального комплексу в психолого-педагогічній науці / Р. В. Маслюк // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. – Ч. 1. – С. 153–159.

2. Маслюк Р. В. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання / Р. В. Маслюк // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. – Вип. 8, ч. 2. – С. 68–76.

3. Маслюк Р. В. Проблема розвитку комплексу «педагогический колледж – педагогический университет» в системе непрерывного педагогического образования

(логико-исторический анализ) / Р. В. Маслюк // Азимут научных исследований : Педагогика и психология. – Тольятти : Институт направленного образования, 2013. – № 2 (3). – С. 23–26.

4. Маслюк Р. В. Логіко-історичний аналіз розвитку комплексів «педагогічний коледж – педагогічний університет» у системі неперервної педагогічної освіти / Р. В. Маслюк // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – Ч. 1. – С. 261–268.

5. Маслюк Р. В. Проблема реалізації багаторівневої професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури / Р. В. Маслюк // Вісник Черкаського університету. Сер. Педагогічні науки. – Черкаси : ЧНУ, 2014. – № 28 (321). – С. 61–65.

6. Маслюк Р. В. Багаторівнева підготовка майбутніх учителів фізичного виховання як наукова проблема / Р. В. Маслюк // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 61–65.

Опубліковані праці апробаційного характеру

7. Маслюк Р. В. Проблеми формування здорового способу життя у студентської молоді / Р. В. Маслюк // Актуальні проблеми фізичного виховання: теорія та практика : матеріали I Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2012. – С. 34–42.

8. Маслюк Р. В. Проблема визначення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у науковій літературі / Р. В. Маслюк // Актуальні проблеми фізичного виховання: теорія та практика : матеріали III Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. – С. 76–79.

9. Maslyuk R. V. The problem of professional training future teachers of physical education in complex «pedagogical college – pedagogical university» / R. V. Maslyuk // I Międzynarodowej Konferencji Naukowej: RATOWNICTWO WODNE, SPORT PŁYWACKI I KULTURA FIZYCZNA W TEORII I PRAKTYCE (Water rescue service, swimming and physical culture in the theory and practice). – Gdansk, 2014. – P. 222–227.

Опубліковані праці, які додатково відображають результати дослідження

10. Маслюк Р. В. Спортивні ігри з методикою викладання : навч. посіб. / уклад.: Андрощук О. І., Маслюк Р. В., Пензай С. А., – Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. – 333 с.

11. Рухливі ігри з методикою викладання : навч. посіб. / уклад.: Безверхня Г. В., Семенов А. А., Килимистий М. М., Маслюк Р. В. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2014. – 104 с.

12. Маслюк Р. В. Ретроспективний аналіз проблеми розвитку комплексів «педагогічний коледж – педагогічний університет» у системі неперервної педагогічної освіти / Р. В. Маслюк // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини. – Вип. 18 : у 4-х т. – Л. : ЛДУФК, 2014. – Т. 4. – С. 74–78.

АНОТАЦІЇ

Маслюк Р. В. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет». – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань, 2015.

У роботі досліджено проблему професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет». Аналіз психолого-педагогічної та фахової літератури засвідчив відсутність спеціальних досліджень окресленої проблеми. Уточнено сутність ключового поняття дослідження – «підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

Розроблено модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет», яка має методологічно-цільовий, змістово-процесуальний та результативний блоки.

Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет».

Ключові слова: майбутній учитель фізичної культури, комплекс «педагогічний коледж – педагогічний університет», підготовка, готовність, педагогічні умови, модель професійної підготовки, професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури.

Маслюк Р. В. Профессиональная подготовка будущих учителей физической культуры в системе «педагогический колледж – педагогический университет». – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины. – Умань, 2015.

В работе исследована проблема профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в системе «педагогический колледж – педагогический университет». Анализ психолого-педагогической и специальной литературы доказал отсутствие исследований этой проблемы. Уточнена сущность ключевого понятия исследования – «подготовка будущих учителей физической культуры в системе «педагогический колледж – педагогический университет», под которым мы понимаем систему подготовки и профессионального становления личности будущих учителей физической культуры в условиях интеграции деятельности различных образовательных учреждений, что имеет многоаспектную структуру, способствует обновлению, персонализации и повышению эффективности учебно-воспитательного процесса, по сравнению с традиционной системой образования, состоит из компонентов, соединенных системными связями, на базе которых происходит коррекция соответствующих функций и задач.

Анализ научно-методических работ по проблеме исследования показал, что профессиональная подготовка будущего учителя физической культуры в системе «педагогический колледж – педагогический университет» содержит следующие виды деятельности: воспитательную, учебно-практическую, научно-исследовательскую, физкультурно-оздоровительную, спортивно-массовую и самостоятельную. В результате анализа различных подходов к определению структурных составляющих профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры выделены когнитивно-интеллектуальный, мотивационно-ценностной и деятельно-творческий компоненты подготовки.

Анализ профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в системе учебного комплекса показал, что различие целей, содержания, технологий образования в педагогическом колледже и педагогическом университете приводит к возникновению у студентов трудностей при переходе на новый образовательный уровень между содержанием, средствами, формами, методами обучения в педагогическом колледже и педагогическом университете, между субъективными ожиданиями, запросами и объективно необходимым поведением студентов. Решение выявленных противоречий возможно, если многоступенчатая подготовка учителей физической культуры будет осуществляться в системе учебного комплекса при соблюдении принципов преемственности, интеграции, координации.

Осуществлен анализ современного состояния профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в системе «педагогический колледж – педагогический университет», выделены критерии (когнитивно-интеллектуальный, мотивационно-ценностный, деятельностно-творческий) и показатели готовности будущих учителей физической культуры к профессиональной деятельности.

Разработана и экспериментально проверена модель профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в системе «педагогический колледж – педагогический университет», основными компонентами которой являются: методологически-целевой (социальный заказ и требования к специалистам физической культуры, цели, задачи, подходы, принципы, критерии подготовки будущих учителей физической культуры), содержательно-процессуальный (содержание, формы, методы, средства, технологии) и результативный блоки (уровни готовности и соответствующий результат), критерии подготовки. В основе реализации модели – взаимодействие равноправных субъектов – преподавателя и студента.

Теоретически обоснованы и экспериментально проверены педагогические условия профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в системе «педагогический колледж – педагогический университет» систематическая мотивация студентов к профессиональному росту на всех этапах обучения в комплексе; конструирование содержания обучения в комплексе на основе интеграции, дифференциации, преемственности, прогнозируемости, целостности реализации целей и задач профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры и использование при этом активных и интерактивных форм и методов обучения; преодоление внешних трудностей, успешная профессиональная

адаптация выпускника педагогического колледжа в образовательной среде педагогического университета).

Ключевые слова: будущий учитель физической культуры, комплекс «педагогический колледж – педагогический университет», подготовка, готовность, педагогические условия, модель профессиональной подготовки.

Masliuk R. V. The future Physical Education teachers' professional training in the system «pedagogical college – pedagogical university». – Manuscript.

Thesis for the academic degree of candidate of Pedagogic Sciences in the speciality 13.00.04 – Theory and practice of professional education. – Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, 2015.

The problem of the future Physical Education teachers' professional training in the system «pedagogical college – pedagogical university» has been investigated in the thesis.

The analysis of psychological and pedagogical literature has shown the lack of specific researches of the identified problem.

The essence of such key notion as the «future Physical Education teachers' professional training in the system “pedagogical college – pedagogical university”» has been specified.

The model of training the future Physical Education teachers in the system «pedagogical college – pedagogical university» has been developed. It has such units as methodology and purpose, contents and process, and results.

The pedagogical conditions of training the future Physical Education teachers in the system «pedagogical college – pedagogical university» have been theoretically justified and practically approved.

Key words: the future Physical Education teacher, the system «pedagogical college – pedagogical university», training, readiness, pedagogical conditions, the model of professional training, the future Physical Education teachers' professional training.

Підписано до друку 21.05.2015 р. Формат 60x90/16.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100. Зам. 32.

«Видавництво “Науковий світ”»[®]
Свідоцтво ДК № 249 від 16.11.2000 р.
м. Київ, вул. Казимира Малевича (Боженка), 23, оф. 414.
200-87-15, 050-525-88-77
E-mail: nsvit23@ukr.net
Сайт: nsvit.cc.ua